

NAGYCENKI TAMÁS

A bűnszervezetben történő elkövetés megállapíthatóságának ítélkezési gyakorlata a kábítószer-bűnözés vonatkozásában 2.¹

Nyolcadik ügy

2008. szeptemberében az ötödrendű vádlott több alkalommal csempészett kábítószerrel Hollandiából Magyarországra. A vonattal történő utazást az első- és a másodrendű vádlott szervezte, a harmadrendű vádlott kísérő szerepkört töltött be. Az Avala nemzetközi gyorsvonaton a rendőrök elfogták az ötödrendű vádlottat, akinek a hátizsákja közel egy kilogramm kokaint rejtett. Továbbá az első- és a másodrendű vádlott megbízott egy házaspárt – amely nem tudott a kábítószerrel –, hogy szállítsanak egy utánfutót, illetve a rajta lévő gépjárművet Magyarországra. Az utánfutót oly módon alakították át, hogy egy 270 literes rejtékhelyet hoztak létre; az utánfutóban a harmadrendű vádlott rejtette el a kábítószerrel Hollandiában. A harmadik tényállás szerint a hatodrendű vádlott által használt Audi gépjármű gyermekülésében két kilogramm kokaint foglalt le a rendőrség, ezen időpontban az elsőrendű vádlott már előzetes letartóztatásban volt. A hatodrendű vádlott és a szökésben lévő társai az elsőrendű vádlott utasítására vették magukhoz az elsőrendű vádlott lakásához tartozó mélygarázs álmennyezete alól a kábítószerrel. A rendőrök az elfogás után további, közel két és fél kilogramm kokaint találtak a rejtékhelyen; a gépjárműben, illetve a rejtékhelyen talált kokain csomagolása különböző volt. A nyomozás folyamán az elsőrendű vádlottól százmillió forint készpénzt foglaltak le.²

Az elsőrendű vádlott a védekezésében előadta, hogy kizárólag Viagrát, illetve gyémántgyűrűket hoztak Magyarországra. A telefonlehallgatási anyagok elé tárása után a vádlott kifejtette, hogy a Viagra megszerzése után le akarták mérteni a hentesnél vagy a zöldségesnél. Az első-, a másod- és a harmadrendű vádlottak mindannyian Viagrára, illetve gyűrűkre hivatkoztak. A bíróság a komikus védekezést nem fogadta el, ugyanis szerinte az önvallomásokat össze-

¹ A tanulmány első része a Belügyi Szemle 2017/5. számában jelent meg.

² A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság B.175/2010/96.számú ítélete; a Győri Ítéletábrla Bf.101/2010/167. számú ítélete.

hangolták, ezt a vallomások időpontja, illetve hasonló tartalma bizonyítja; továbbá egyetlen házkutatás nyomán sem került elő Viagra vagy gyémántgyűrű.

A telefonlehallgatások szűk időszakra vonatkoznak, a bíróság szerint azonban megállapítható, hogy az elkövetők meghatározott rend szerint tevékenykedtek, a hálózatuk már működött.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kétféle csomagolású kokain tényéből, illetve azok nem homogén voltáról arra lehet következtetni, hogy a kábítószer két szállításból származik.

A vádlottak a lehallgatási anyagokban több alkalommal pénzről beszéltek, amelyet a kábítószer megszerzésére, illetve a futárutak finanszírozására használtak.

A bíróság vizsgálta, hogy a vádlottak tevékenysége eléri-e a szervezetség magasabb fokát, azaz megállapítható-e a bünszövetségben vagy bünszervezetben történő elkövetés. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy elhatárolási pont a bűncselekmény objektív minősítése, a résztvevők száma, a szervezet vagy szövetség lélettartama, valamint a szervezetség foka, célja.

Adott ügyben a bünszervezet magját az első-, másod- és harmadrendű vádlott alkotta, a bünszervezet tevékenységéhez többen csatlakoztak. A negyedrendű vádlott vonatkozásában megállapítható volt, hogy a tudata nem fogta át a bünszervezet elemeit, így terhére a bünszövetség állapítható meg. Az ötöd- és hatodrendű vádlottak esetében nem volt bizonyítható, hogy a tudatuk átfogta volna a bünszervezetben történő elkövetést.

Az elsőrendű vádlott által irányított bünszervezet más személyeket is bevont a tevékenységbe, például a hatodrendű vádlott szökésben lévő társait.

Az összehangolt működést a telefonlehallgatási anyagok bizonyítják, illetve az a tény, hogy megszervezték a kábítószer megvásárlását, futárok révén történő Magyarországra juttatását, kiemelendő, hogy a csempészéshez gépjárművet, illetve utánfutót vásároltak, illetve a járművön rejtékhelyet alakítottak ki.

A hosszabb időre szervezetséggel kapcsolatban a bíróság leszögezte, hogy az első tényállásban leírt cselekmény nem előzmény nélküli, továbbá a következő behozatal is kilátásba volt helyezve. A szervezetség tényét bizonyítja, hogy hosszabb időre tervezték annak létrehozását, ez olyan mértékben sikerült, hogy az első bukást követően is fennmaradt a bünszervezet, immáron utánfutóval kívánták a kábítószer Magyarországra csempészeni.

A lehallgatási anyagok alátámasztották, hogy a vádlottak között függőségi viszony alakult ki, némely beszélgetés bántalmazásra utalt, illetve több alkalommal bizonyították az első- és másodrendű vádlott irányítói szerepét:

többször főnöknek szólítják őket. Az elsőrendű vádlott a széles körű kapcsolatrendszerévé elérte, hogy a kábítószerrel elszállítsák a bérelt garázsából.

Az egyik vádlott elfogása után egy másik brigád bukásáról van szó a lehallgatási anyagban, a bíróság szerint ez alátámasztja, hogy saját magukat is brigádnak tartották.

A konspirációt a virágnyelv, az álnevek használata, illetve a mobiltelefonok változtatása bizonyítja.

A hat vádlott ellen folytatott büntetőügyben a bíróság három esetben a bünszervezetben történő elkövetést, két terhelt terhére a bünszövetséget állapította meg.

A védők a fellebbezésükben vitatták az ítélet számos rendelkezését, támadták a bünszervezet megállapítását; az elsőrendű vádlott védője szerint a bíróság bünszervezet mibenlétének, működésének feltárással adós maradt.

A Győri Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét – egyebek között a minősítés és a büntetés kiszabása tekintetében – megváltoztatta, azonban, a Győr-Ménfőcsanak Megyei Bírósággal egyezően megállapította, hogy az első-, második- és harmadrendű vádlottak a bűncselekményt bünszervezetben követték el.

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a három vádlott tevékenysége a szervezethez, a kapcsolatrendszer, kivitelezési mód vonatkozásában kimerítette a bünszervezet megállapításához megkívánt kritériumokat.

Kilencedik ügy

Az első- és negyedrendű vádlott 2006-ban megállapodott, hogy kábítószerrel foglalkozni, a negyedrendű vádlott Hollandiából hozott Magyarországra marihuánát, kokaint, hasist, illetve amfetamint; továbbá cannabis-termesztéshez felszereléseket, technológiai leírásokat szerzett be. A negyedrendű vádlott szállította a társai részére a cannabisnövényeket, a cannabis-termesztési tevékenységet az elsőrendű vádlott irányította, magát a termesztést a második- és ötödrendű vádlott végezte, a felügyeletet a negyedrendű vádlott látta el.³

A bíróság szerint a bünszervezet tagjai a feladatokat egymás között megosztották, illetve a jogellenes tevékenység elfedése miatt óvintézkedéseket vezettek be; más nevére szóló telefont, illetve kódolt nyelvet használtak az egyeztetések során. A növények elnevezése boci, kicsi, gyerek vagy bébi volt, így

³ A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 4.B.344/2008/354. számú ítélete; a Debreceni Ítéletábra Bf.II.385/2011/45. számú ítélete; a Kúria Bfv.III.779/2012/9. számú végzése.

könnyen jellemezték a fejlődési szakaszokban beálló változásokat. Az elsőrendű vádlott védekezése az volt, hogy szarvasmarhakkal foglalkozik, azonban a bíróság rámutatott, hogy a „szarvasmarhatartással össze nem egyeztethető fogalom az öntözés, spriccelés, virág, avagy egyéb termőföld, klíma, illetőleg szellőzőberendezés, fénycső, illetve fénycsőarmatúra, akárcsak az állatok forgatása”⁴.

A hasis megnevezése a beszélgetések során csoki, a kokainé kóla, az amfetaminé labda, a speedé pedig fehér volt.

A bűnszervezet által végzett cannabistermesztési tevékenység volumenét mutatja, hogy az ötödrendű vádlottnál a nyomozók 1636 fő cannabisegyedet, termőföldet, vegyszereket, világítóberendezéseket, tápoldatokat foglaltak le.

A bűnszervezettel kapcsolatban a bíróság kiemelte, hogy elsősorban azt kell bizonyítani, hogy az alapbűncselekményt a bűnszervezet működéséhez kapcsolódva, illetve annak keretei között követték-e el. A bíróság kifejtette, hogy a hatályos Btk. nem tesz különbséget a bűnszervezetben belül történő cselekvés hierarchiája, aktivitása, intenzitása szempontjából, e körülmények kizárólag a büntetés kiszabásánál értékelendők, továbbá a „bűnszervezet tárgyi sajátosságai ismeretében kifejtett cselekvésnek a bűnszervezet működéséhez történő bármely hozzájárulása önmagában elégséges”⁵.

A bíróság megállapította, hogy valamennyi vádlott részt vett a kábítószer-termesztésben, illetve -kereskedelemben; a bűnszervezetnek a büntetőeljárásban fel nem derített tagjai is voltak. A vádlottak összehangolt tevékenységét egyebek között a konspirációs telefonos kapcsolattartás is bizonyította.

A bíróság megjegyezte, hogy az elkövetői kör által létrehozott szervezet-hoz hasonló szervezetet nem rövid időre, bűncselekmények eseti vagy alkalmoszerű elkövetésére hozzák létre. A hosszabb időre szervezettséget sem lehetett kétségbe vonni, ugyanis a vádlottak a termelési kapacitást szerették volna bővíteni, illetve már megegyeztek egy újabb kábítószer-szállítmány behozatalában is.

A bíróság megállapította, hogy „az I.r. vádlott a szervezet vezetésében, mint döntéshozó vett részt, s valamennyi vádlott maradéktalanul tisztában volt a csoport hosszabb időre szervezettségével, a cselekmények végrehajtása során a szervezet összehangolt működésével és azzal is, hogy a szervezet célja több, súlyos megítélésű bűncselekmény elkövetése”⁶.

⁴ A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 4.B.344/2008/354. számú ítélete.

⁵ Uo.

⁶ Uo.

Az ügyben a nyomozást a Nemzeti Nyomozó Iroda szervezett bűnözés elleni főosztálya végezte, a bíróság hat terhelt felelősségét állapította meg bünszervezet tagjaként elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetében.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész az elsőrendű vádlott terhére; az első- és másodrendű vádlottak, valamint védőik a bünszervezet megállapítása miatt, enyhítés érdekében jelentettek be fellebbezést.

A Debreceni Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét – némely vádlott tekintetében a minősítést, illetve az összes vádlott esetében a büntetés mértékét – megváltoztatta, továbbá mellőzte az ítélet rendelkező részéből a bünszervezet tagjaként elkövetésre utalást. A másodfokú bíróság valamennyi vádlott büntetését enyhítette, kimondta, hogy a kiszabott büntetéseket mint bünszervezetben elkövetőkkel szemben tekinti kiszabottnak.

Az első-, illetve a másodrendű vádlottak védői arra hivatkoztak, hogy nem áll rendelkezésre annyi bizonyíték, amely alátámasztaná, hogy a vádlottak bünszervezetben követték el a bűncselekményt. A védői fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság kizárólag a 4/2005. számú BJE határozatot emelte be az ítéletbe.

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a hosszabb időn keresztül tartó tevékenység vonatkozásában irreális az követelmény, hogy az egyes vádlottak résztvékenységeit időben és mennyiségben pontosan meg lehetne határozni.

A másodfokú ítélet jogi indokolási részében a bíróság kitért a bünszervezet fogalmára. Az ítéletábla szerint a védők a bünszervezet fogalmi elemeit érdemben nem vitatták ugyan, de határozott álláspontot képviseltek annak kapcsán, hogy nem lehet szó bünszervezetről. A bíróság a bünszervezettel kapcsolatos fogalmi bizonytalanságként azt jelöli meg, hogy a köznapi, kriminológiai, szociológiai fogalom nem pontosan fedi a hatályos Btk. definícióját. Az ítéletábla levezette a bünszervezet szabályozásának főbb történeti pontjait, kifejtette, hogy a hatályos Btk.-ban szereplő bünszervezet fogalma előtti definícióban szerepet játszottak az Európa Tanács kezdeti ajánlásai, illetve a szervezett bűnözéssel foglalkozó szakértői csoport által meghatározott kritériumok.

Az ítélet szerint a lazább feltételrendszer célja egyszerűbb bizonyítási helyzet megteremtése volt. Az újabb fogalom alapján jóval tágabb kör vonható a bünszervezet definíciójába: ebbe a bűnözéssel kapcsolatos tartós struktúrák számos fajtája behelyezhető. A legújabb fogalom esetén a személyi kapcsolatok jelentősége háttérbe szorul; így „*az is bünszervezetet valósít meg, ha az elkövetői tevékenység vezetői szinten kerül összehangolásra, és a végrehajtói szinten már személyes kapcsolatokra nincs szükség*”⁷.

⁷ A Debreceni Ítéletábla Bf.II.385/2011/45. számú ítélete.

A bíróság szerint az összehangoltság azt jelenti, hogy „*a szervezet működését olyan koordináció jellemzi, amely nem csupán egyetlen cselekményre, vagy a cselekmények egy részére jellemző, hanem alapvető, meghatározó elve a szervezet létének*”⁸.

A másodfokú bíróság hozzátette, hogy az összehangolt működés – mint a bünszervezet fogalmi eleme – a legnehezebb elhatárolási pont a bünszövetség és a bünszervezet esetében. Az összehangoltság tartalmazza a bünszervezeten belüli hierarchikus személyi viszonyokat és a nyílt, konspirációs kapcsolattartást.

Az ítéletábla úgy ítélte meg, hogy a büntetőügyben maradéktalanul megvalósult a hosszabb időre szervezettség, illetve az összehangolt működés kritériuma. A döntési, irányítói, illetve végrehajtói szint elkülönült, ez az összehangoltságot bizonyítja. Az összehangoltságot továbbá a „kommunikáció bejáratott formái” erősítik, amelyet alátámaszt a lehallgatási anyag és a harmadrendű vádlott vallomása.

A konspiráció folytán mindig azok a személyek ismerik egymást, akik a bünszervezetben közösen vagy láncolatosan végeznek bizonyos tevékenységet. A bünszervezeti minősítés megállapításához nem szükséges, hogy az elkövető a bünszervezet valamennyi tagját ismerje, illetve az egész struktúráját átlassa.

A bíróság rámutatott, hogy a cselekmények nem elszigetelten valósultak meg, a cannabis termesztéséhez felhasznált föld is láncolatos módon került a rendeltetési helyére. Az elkövetők tisztában voltak azzal, hogy a magatartásukat más elkövetők magatartása megelőzi vagy éppen követi. A bíróság erre egy példát említett a kábítószer behozatalával összefüggésben: a hatodrendű vádlott előtt felvezető gépjármű haladt.

A bünszervezet „időbeli faktora” az ítéletábla szerint „*nem csak a bünszervezet eddigi tényleges fennállásának az időtartamára vonatkozik, azon nem csak azt a néhány hónapot kell figyelembe venni, amit a vád felölel, hanem a definíció e körben a szervezet célját helyezi előtérbe, azaz a jövőben elkövetni szándékozott bűncselekményeket is ide kell érteni*”⁹. Jelen ügyben a vádlottak hosszabb időre rendezkedtek be a cannabis termesztésére, a termesztett mennyiség jóval meghaladta azt a mennyiséget, ami a saját fogyasztásra lenne indokolt.

Az ítéletábla hangsúlyozta, hogy nem kritérium a bünszervezet azonos személyi összetétellel való működése, „*hiszen a szervezetszerű működés lényege éppen az, hogy a személyi mobilitás a szervezet létét nem befolyásolja*”

⁸ Uo.

⁹ Uo.

*direkt módon*¹⁰. A bíróság a létszámba kizárólag azokat a személyeket számítja be, akiknek a bűnösségét megállapította, továbbá – az ítélet szerint – az együttműködő tanúk jöhetnek szóba a létszám meghatározásánál.

Mivel a vádlottak a vád tárgyául szolgáló néhány hónapos időtartam alatt több bűncselekményt is elkövettek, nem lehetne arra következtetni, hogy a szervezetet rövid időre, eseti vagy alkalmoszerű elkövetésre hozták létre.

A bünszervezet további fogalmi eleme a cél, azaz az ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetése. A fogalom bűncselekményeket definiál, ebbe beletartozik a ténylegesen elkövetett és a tervezett bűncselekmény is.

Az ítéletábra szerint nem férhetett kétség a bünszervezet léteéhez, továbbá *„vitathatatlan az egyéni elkövetési magatartások kábítószerhez kötődő volta, a vádlottak és a kábítószer, valamint a bünszervezet közötti egyértelmű kapcsolat. Ezen tárgyi körülmények elegendő alapul szolgálnak arra a következtetésre, hogy a vádlottak tisztában voltak azzal, hogy magatartásuk nem elszigetelt cselekmény, hanem egy kábítószerrel kapcsolatos csoporthoz kapcsolódik. Kábítószer esetében az ilyen mechanizmus a büntetési tételre tekintettel nem lehet más, mint bünszervezet.”*¹¹

A bíróság azonban felhívta a figyelmet arra, hogy a bünszervezet keretében történő elkövetés nem minősítési, hanem büntetéskiszabási kérdés, és emiatt szükséges volt az ítélet rendelkező részének pontosítása.

A Debreceni Ítéletábra ítélete ellen a harmad- és a hatodrendű terhelt vonatkozásában felülvizsgálati indítványt nyújtottak be; a harmadrendű terhelt védője indítványt tett hatályon kívül helyezésre, illetve másodlagosan a bünszervezetben elkövetés megállapítása miatt a megváltoztatás érdekében.

A Kúria hatályában fenntartotta a másodfokú bíróság ítéletét; utalt arra, hogy a 4/2005. számú BJE határozat egyértelmű értelmezést ad az alanyi bűnösség és a bünszervezet tárgyi ismérvei közötti viszonyra, a bíróság a végzésében a jogegységi határozat egyes rendelkezéseit kiemelte.

A Kúria rámutatott, hogy nem férhet kétség a bünszervezet léteéhez, illetve a terheltek kábítószer-termesztői, illetve -terjesztői magatartásához. A tárgyi körülmények alapul szolgálnak azon következtetésre, hogy mind a harmad-, mind a hatodrendű terhelt tisztában volt azzal, hogy magatartásuk nem elszigetelt, hanem egy elosztó mechanizmushoz kötődik. E mechanizmus kábítószer esetében nem lehet más, mint bünszervezet.

10 Uo.

11 Uo.

A Kúria szerint „*az irányadó tényállás alapján az is kétségtelen, hogy a bűncselekmény tervszerű, az egyes feladatok szerint összehangolt, többszöri megvalósítását a terheltek közösen határozták el, szervezték meg, míg az ekkénti elkövetésben a terheltek mellett más személyek is részt vettek*”¹².

Az előbbiekre tekintettel a bíróság megállapította, hogy helyénvaló a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésének kimondása.

Tizedik ügy

Az elsőrendű vádlott 2009-ben egy olyan hálózatot épített ki, amely kokain beszerzésére, értékesítésére, szállítására volt alkalmas. A vádlott tartotta a kapcsolatot az eladókkal, vevőkkel, szállítókkal; a futároknak meghatározta, mikor hová kell menniük; őket minden esetben saját maga látta el utasításokkal. A futári feladatokat a másodrendű vádlott, illetve az 1-es személy látta el; ők csempészték a kokaint Hollandiából Olaszországba, illetve Magyarországra. A futárok egy kilogramm kokain szállításáért ötszáz eurót kaptak. A szervezet 2009. szeptembere és 2009. decembere között legkevesebb nyolc szállítmány kokaint csempészett Olaszországba, illetve Magyarországra. Az elsőrendű vádlott Mercedest, Ford Galaxyt, és BMW-t bérelt egy autókölcsönzőtől a kokaincsempészet miatt.¹³

A Békés Megyei Főügyészség két személyt vádolt meg bünszervezetben, kereskedéssel, jelentős mennyiségre elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetvével.

1-es személyt az olasz hatóságok fogták el hat és fél kilogramm kokain szállítása közben, ez után a futár feltáró, az elsőrendű vádlottra terhelő vallomást tett. A védelem arra hivatkozott, hogy 1-es személy érdekében állhatott az előbbi terhelő vallomás egy esetleges vádalku miatt. A törvényszék azonban nem fogadta el a védekezést, mivel az olasz hatóságok előtt az elsőrendű vádlott ellen nem folyt eljárás.

Az elsőrendű vádlott elfogása után 1-es személy még futárként folytatta a tevékenységét. A bíróság kifejtette, hogy „*egy bünszervezet, hálózat esetében az egyik irányító tag kiesése esetén, a további tagok ugyanúgy irányíthatják tovább a futárokat, így [...] esetében sem volt ez másként, hiszen ő is több sze-*

¹² A Kúria Bfv.III.779/2012/9. számú végzése.

¹³ A Gyulai Törvényszék 14.B.303/2011/69. számú ítélete; a Szegedi Ítéletábra Bf.II.438/2012/21. ítélete.

mélyt is megnevezett vallomása során, akivel a kábítószert szállítás során kapcsolatba került...¹⁴

A bűnszervezet tagjai rendszeresen váltogatták a telefonokat, ezt bizonyítja egyebek között a lehallgatott telefonbeszélgetés. Az elsőrendű vádlottal közlik egy beszélgetésben, hogy „...nehogy eldobáld ezt a telefont is, az ember megjön, oszt nem tudjuk mi van...¹⁵

A bíróság kifejtette, hogy a lehallgatási anyagokban szereplő téгла, kö, zsinór, drót kifejezések a szöveggörnyezet és az ügy körülményeire tekintettel csak kábítószert jelenthetnek.

Az elsőrendű vádlott kapcsán az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a bűnszervezet összes törvényi feltétele fennállt. Ő irányította a szervezet két futárját, ő határozta meg az induló-, illetve célállomásokat. Az elsőrendű vádlott vette át a futároktól a pénzt, illetve a kábítószert, ő fizette ki a díjukat. Az elsőrendű vádlott több alkalommal próbált vevőket felkutatni, ezt a román személyekre vonatkozó telefonbeszélgetések bizonyítják.

A másodrendű vádlott védekezésének lényege, hogy kökereskedővel találkozott Hollandiában, építési díszkövet szállított Olaszországba; a pár kilós kőszállítmányért egy alkalommal 12 ezer eurót meghaladó összeget kapott az olaszoktól.

A törvényszék álláspontja szerint a másodrendű vádlott esetében nem volt bizonyítható, hogy a futárok egymás személyéről tudtak, így a terhére nem lehet megállapítani a bűnszervezetben történő elkövetést. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság azzal érvelt, hogy az előbbiek nem zárják ki a bűnszervezet megállapíthatóságát az elsőrendű vádlott tekintetében, hiszen az ő tudata átfogta a bűnszervezet valamennyi kritériumát.

A törvényszék az elsőrendű vádlott bűnösségét bűnszervezetben elkövetett kábítószerral visszaélés büntetében, míg a másodrendű vádlott bűnösségét bűnsegédként elkövetett kábítószerral visszaélés büntetében állapította meg.

Az elsőfokú ítélet ellen a vádlottak és védőik a felmentés érdekében fellebbeztek. Az ítéletábla megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, enyhítette a vádlottak büntetését, hatályon kívül helyezte a vagyonekobzásra vonatkozó rendelkezést. Az ítéletábla az elsőrendű vádlott vonatkozásában a cselekmény megnevezéséből mellőzte a bűnszervezetben elkövetésre utalást.

Az ítéletábla indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállásból téves következtetést vont le; tévesen állapította meg, hogy a másodrendű vádlottak nem volt tudomása arról, hogy a bűncselekményeket bűnszervezetben

¹⁴ A Gyulai Törvényszék 14.B.303/2011/69. számú ítélete.

¹⁵ Uo.

követi el. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a másodrendű vádlott az elsőrendű vádlott felügyelete, irányítása alatt tevékenykedett, konspirációs formában tartotta vele a kapcsolatot. Az ítéleti tényállásban szereplő bűncselekmény a határokon átvitelő jellegű bűncselekmények tipikus formája; amely feltételezi két vádlotton kívül több személy részvételét a bűncselekmények elkövetésében. Továbbá az eladók, viszonteladók is a szervezethez kapcsolhatók, mivel másként nem végezhetők el a tényállásban szereplő kábítószerszállítások, nem bonyolítható le a kábítószerek kereskedése.

Az ítéletábra megállapította, hogy a másodrendű vádlott tudata átfogta, hogy nem eseti szállításokban működött közre, tudomással bírt arról, hogy *„többszöri, olyan szállításról van szó, amelynek összehangolt szervezetségéből, a konspirációs körülményekből is következően egy hosszabb időre szervezett személyi alakulat vesz részt a bűncselekmény sorozat elkövetésében, amelyben minimum hárman vannak...”*¹⁶ Az előbbieket miatt kétségtelen, hogy a másodrendű vádlott is bűnszervezet keretein belül követte el a bűncselekményt.

Az ítéletábra mellőzte az elsőrendű vádlott tekintetében a bűnszervezetre utalást a bűncselekmény megnevezéséből, mivel az a büntetéskiszabáshoz, és nem a bűncselekmény megnevezéséhez kapcsolódik.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Gyulai Törvényszék nem a törvény szerint járt el az elsőrendű vádlott vonatkozásában, ugyanis figyelmen kívül hagyta a büntető törvénykönyv azon rendelkezését, amely szerint a bűnszervezetben történő elkövetés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt.

Az ítéletábra a fegyházbüntetést mindkét vádlott vonatkozásában mint bűnszervezetben elkövetőkkel szemben tekintette kiszabottnak.

Tizenegyedik ügy

A tizenkét vádlott vonatkozásában folytatott büntetőeljárás marihuána nagyüzemi termesztéséhez kapcsolódott. Az elsőrendű vádlott 2004-től a 2006. júliusi elfogásáig olyan bűnözői szervezetet működtetett, amely szoros munka- és feladatmegosztáson alapult; a feladatokat az elsőrendű vádlott a hozzátartozói, a barátai, az ismerősei között osztotta fel. A bűnszervezet nagyüzemi méretben három településen több helyszínen termesztett marihuánát, amit később a vádlottak értékesítettek. Az elsőrendű vádlott és a barátja 2004-ben eldöntötték,

¹⁶ A Szegedi Ítéletábra Bf.II.438/2012/21. számú ítélete.

hogy marihuánatermesztéssel szeretnének foglalkozni, emiatt Hollandiába utaztak tapasztalatokat, ismereteket szerezni. Hollandiából szerezték be a marihuánatermesztéshez szükséges eszközöket, berendezéseket, vegyszereket, tápanyagokat. Az elsőrendű vádlott egy ikerházat építtetett, az egyik lakást a negyedrendű vádlott használta, míg a másik lakásban kizárólag marihuánát termesztettek; a két szinten berendezett ültetvényre a negyedrendű vádlott lakrészéből egy rejtekhajton keresztül lehetett bejutni. Továbbá az elsőrendű vádlott egy olyan kétszintes épületet építtetett, amely alkalmatlan volt a lakhatásra, az épület szintjein két-két helyiséget rendeztek be marihuánatermesztésre. Az összes ültetvényen a tizedrendű vádlott végezte a villanszerelési munkákat. Az ültetvények nagyságát jelzi, hogy a rendőri intézkedéskor 959, 657, illetve 902 tő vadkendert foglaltak le. A kábítószer értékesítésével kizárólag az elsőrendű vádlott foglalkozott, ő értékesítette a marihuánát a „nagybani” vevőnek, a másodrendű vádlottnak. A másodrendű vádlott a marihuána nagyobb részét a fiának, a harmadrendű vádlottnak adta tovább, a kisebb részt pedig fogyasztók részére értékesítette.¹⁷

A telefonlehallgatási anyagok alkották a bizonyítékok gerincét. Az elsőfokú bíróság az indokolásában kiemelte, hogy a Kúria 74/2009. számú büntető kollégiumi véleménye foglalkozik a titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékok vonatkozásában a „haladéktalanság” kérdésével. Az előbbi bizonyítékok felhasználási szándéka esetében a nyomozást haladéktalanul el kell rendelni, vagy a feljelentési kötelezettségnek kell haladéktalanul eleget tenni. A büntető kollégiumi vélemény szerint az ügyek egyedi sajátosságai határozzák meg, hogy mit kell a haladéktalanságon érteni, adott esetben akár hosszabb idő is megfelelhet a haladéktalanság kritériumának. Az elsőfokú bíróság szerint az íménti ügyben olyan mennyiségű adathalmaz szerepelt a titkos információgyűjtés során, amelyből ki kellett szűrni azokat az információkat, amelyek nem tehetők nyílttá, vagy nem relevánsak.

A bíróság megállapította, hogy *„az adatok feldolgozása folyamatos volt, az első beszélgetések csak a nyílt büntető eljárásban, illetve a későbbi titkos információ gyűjtésben beszerzett adatok révén álltak össze egy egész képpé, önmagukban nem voltak alkalmasak a bűncselekmény megalapozott gyanújának megállapítására, vagyis a nyomozó hatóság haladéktalan feljelentési kötelezettségét akkor még nem alapozták meg, amint pedig (bünszervezeti*

¹⁷ A Fővárosi Törvényszék 8.B.1347/2008/111. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábrla 3.Bf.367/2012/28. számú ítélete.

szinten) megalapozták, a nyomozó hatóság haladéktalanul lépett is, a nyílt eljárást megindította”¹⁸.

A bíróság az indokolásban külön pontban foglalkozott a bűnszervezet kérdéskörével, ugyanis bizonyítás tárgyául szolgált, hogy a vádlottak bűnszervezet tagjaként követték-e el a terhükre rótt cselekményeket. A védelem a bűnszervezet fennállását vitatta, több védő arra hivatkozott, hogy a vádlottak tudata nem fogta át a cselekmény súlyát.

A bíróság az indoklásban idézte a Btk., illetve a 4/2005. számú BJE határozat ide vonatkozó rendelkezéseit; kiemelte, hogy az elkövetők tudatának át kell fognia a tárgyi ismérveket (hosszabb időtartam, összehangoltság, szervezetség).

A bíróság megállapította, a vádlottak tisztában voltak azzal, hogy magatartásuk egy kiépített mechanizmushoz kapcsolódik; a bűnszervezet összes fogalmi eleme kétséget kizáróan megállapítható.

A vádlottak tudomással bírtak arról, hogy a tevékenységük feltételezi más vádlottak szükségszerű közreműködését. A bíróság szerint azonban a vádlottak nemcsak a végrehajtás körülményeiből tudtak a bűnszervezetről, hanem ismerték is egymást, tudták, hogy a szervezetben ki milyen feladatokat lát el.

A bíróság kilenc vádlott bűnösségét állapította meg kábítószerrel visszaélés büntetében, e vádlottakat mint bűnszervezetben elkövetőket ítélte fegyház-, illetve börtönbüntetésre.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész két vádlott kivételével az összes vádlott terhére fellebbezést jelentett be. A vádlottak többsége, illetve a védők felmentésért, illetve enyhítésért fellebbeztek. Több vádlott védője vitatta a bűnszervezetben elkövetés megállapítását, ezek közül kiemelendő az elsőrendű vádlott védője, aki szerint az ügyben a bűnszervezet konjunktív feltételei nem állnak fenn, ugyanis nem állapítható meg a bűnszervezetben elkövetés tudata, illetve nem lehet horizontálisan is összehangoltan működő csoportról beszélni.

Az ítéletábra a bűncselekmény minősítése, a büntetések mértéke tekintében megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, továbbá mellőzte a bűnszervezetben elkövetés megállapítását.

A bíróság szerint a bűnszervezet megállapításához – egyebek között – olyan tények szükségesek, amelyekből arra lehet következtetni, hogy nemcsak a vád tárgyául szolgáló bűncselekmények elkövetése volt szervezett, hanem a csoport működését is az összehangoltság jellemezte. A Fővárosi Ítéltől

¹⁸ A Fővárosi Törvényszék 8.B.1347/2008/111. számú ítélete.

tábla a BH 2008/139. számú határozat egyes részeit idézte az ítélet bünszervezettel kapcsolatos indokolási részében a csoport összehangoltságának, illetve jól szervezettségének bemutatása céljából:

- szervezeti felépítésében konkrétan elkülöníthetők voltak a vezetői, közbeeső vezetői és végrehajtói szintek;
- a csoport tagjai, különösen a döntéshozók, a vezetők rendszeresen találkoztak, értekeztek, egyeztettek egymással;
- a csoport a konspiráció szabályai szerint kommunikálva működött;
- a telefonos kommunikációjában kódolt nyelvet használt;
- a fegyverek szállítása során előfutókat alkalmazott a rendőrségi ellenőrzés elkerülése érdekében, és a szállítás során lényegileg folyamatos, állandó telefonos kapcsolatban voltak egymással;
- egyes terhelteket a szervezet alkalmazott, róluk, miként más a szervezetbe belépő személyekről is szállással, ellátással, gépkocsihadhasználat biztosításával gondoskodtak;
- a vezetők a büntetőeljárás alá vont szervezeti tagokkal a büntetés-végrehajtási intézetben – akár meg nem engedett módszerekkel is – kapcsolatot tartottak, védőkről gondoskodtak, akiket instruáltak.

A Fővárosi Ítéletábra az ítélet indokolásában hangsúlyozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a 4/2005. számú BJE határozatában részletes iránymutatást ad a bünszervezet vonatkozásában. A szervezett bűnözéssel kapcsolatos csoportok a konspirációs szabályok szerint működnek, így a tagoktól nem is várható el, hogy a szervezet összehangolt működését teljesen feltérképezzék, azaz pontosan tisztában legyenek a munkamegosztással.

A bíróság szerint az alapcselekmények tényállásszerűsége mellett vizsgálni kell az elkövetőknek a bünszervezettel kapcsolatos tudattartalmát: „*az alapcselekmény tényállásszerűségéhez szükséges bizonyítékokkal párhuzamosan vizsgálni kell a büntetőeljárás során feltárt bizonyítási eszközökből származó és a bünszervezet törvényben meghatározott ismérveire következtést megalapozó bizonyítékokat és erre nézve a tényállásban megállapítást kell tenni*”¹⁹.

Az ítéletábra kiemelte, hogy „*az elkövetőnek a bünszervezetben elkövetést átfogó tudattartalmára vont következtetés alapja, hogy a törvény nem a bünszervezet belső, hanem olyan külső, tárgyi jellegű ismérveit határozza meg, amelyek a kívülről számára is felismerhetőek. Ehhez képest az elkövető tuda-*

¹⁹ A Fővárosi Ítéletábra 3.Bf.367/2012/28. számú ítélete.

*tának nem arra kell kiterjednie, hogy egy bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátosságai ismeretében annak működéséhez csatlakozik, illetve annak keretében cselekszik.*²⁰

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a kábítószerezrel visszaélés olyan bűncselekmény, amely rendszerint feltételez valamilyen fokú szervezettséget, „ritka azonban ezen ügyekben, hogy az elkövetés bünszervezet formájában valósul meg, a csoport olyan rendkívül magas szinten összehangolt működése, amely e társas elkövetési formát megalapozza, leginkább nemzetközi hálózat kontinenseken átívelő kábítószer-kereskedelme esetén volt megállapítható”²¹.

A bíróság megállapította, hogy az elsőrendű vádlott koordinálta a marihuána termesztését, ő szállította le a kábítószert a vizonteladók részére. Az elsőrendű vádlott társai nem voltak alárendeltek, a bíróság szerint az elsőrendű vádlott sem a termeszto, sem az értékesítő vádlott-társait nem utasította. Az ítéletábra szerint a vádlottak telefonos kommunikációja bár az összhangra utal, azonban ez a hasonló közegészséget sértő bűncselekményeknél jellemzőnek mondható.

Az ítéletábra elképzelhetetlennek tartotta, hogy a kábítószert termeszto személynek ne legyen értékesítési kapcsolata, „s ha ez önmagában kimerítené a bünszervezet kritériumait, minden ilyen bűncselekmény kizárólag bünszervezetben valósulhatna meg”²².

A bíróság álláspontja szerint a vádból, illetve az elsőfokú ítélet történeti tényállásából hiányoznak azok a tények, amelyek a bünszervezet törvényi fogalmát tartalommal tölténék meg. A másodfokú bíróság álláspontja szerint „nem állapítható meg, hogy a vádlottak olyan csoportot alkottak volna, amely a konspiráció szabályai szerint működött úgy, hogy benne elkülönült a vezetői és a végrehajtói szint, s ezen belül is differenciálódott volna az egyes tagok helyzete. Az elsőfokú bíróság és a vád tényállásában nem a vádlottak cselekvőségét, hanem a bünszervezet jogszabályi feltételeit rögzítette, ezért volt ez a tényállásból mellőzendő, s így a vádlottak cselekvőségének hiányában nem kerülhetett sor a bünszervezet megállapítására.”²³

A másodfokú bíróság kimondta, hogy a védők okkal támadták a bünszervezetben elkövetés megállapítását a bünszervezet fogalmának téves értelmezése miatt; ezért mellőzte a bünszervezetben elkövetés megállapítását.

20 Uo.

21 Uo.

22 Uo.

23 Uo.

Tizenkettedik ügy

Az elsőrendű vádlott 2003 és 2005 között olyan bűnszervezetet hozott létre és működtetett, amely Hollandiából hozott Magyarországra nagy mennyiségű kábítószer. Az elsőrendű vádlott Hollandiában tartózkodó, az eljárás folyamán fel nem derített személyazonosságú személyekkel tartotta a kapcsolatot, akik a kábítószer (marihuánát, hallucinogén gombát, valamint hasisgyantát) az elsőrendű vádlott futárainak adták át.²⁴

A Fővárosi Törvényszék utalt arra, hogy a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa a Kb.I.309/2005/48. számú, illetve a Fővárosi Ítéletábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 6.Kbf.78/2006/25. számú ítéletében öt vádlott bűnösségét állapította meg bűnszervezetben kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetében; két vádlott vonatkozásában külön büntetőeljárásban került sor a felelősségre vonásra.

A katonai büntetőeljárásban elítélt személyek az elsőrendű vádlott irányítása alatt futárkodtak, a kábítószer raktározták, egymást kísérték, fogadták a többi futárt. A bűnszervezet vezetője a társainak a bűncselekmények végrehajtása céljából „művelti telefonokat” adott.

A bíróság szerint a bűnszervezet tagjai a bűnszervezet vezetőjétől minden szállításkor anyagi juttatást kaptak, illetve tiszttában voltak a bűnszervezet kábítószerrel kapcsolatos tevékenységével, szervezeti felépítésével, illetve a tagok egyes feladataival.

Az ítélet szerint az elsőrendű vádlott a bűnszervezet fejeként közel 143 kilogramm marihuánát, 7,1 kilogramm hasisgyantát, valamint 3,6 kilogramm hallucinogén gombát hozatott a futáraival Magyarországra.

A tárgyaláson az alapügyben terheltként részt vevő személyeket tanúként hallgatták ki; a tanúk társaikra, illetve saját magukra is terhelő vallomást tettek. A bíróság kiemelte, hogy tanúként mentességi jog illette meg őket, amellyel azonban nem éltek.

A törvényszék az ítélet indokolásában külön pontban foglalkozik a bűnszervezettel, illetve annak bizonyítékaival. A bíróság tényként állapította meg, hogy az elsőrendű vádlott által szervezett csoport tagjai (öt személy) ismerték egymást, tudomásuk volt arról, hogy társaik milyen feladatokat látnak el. Tudomással bírtak az összehangolt működésről, a behozatal, raktározás, értékesítés szerveztségéről, illetve arról, hogy e tevékenységeket az első-

²⁴ A Fővárosi Törvényszék 29.B. 692/2011/72. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábla 2.Bf.309/2012/21. számú végzése.

rendű vádlott irányítja. A bíróság szerint a kábítószer mennyiségére tekintettel tudniuk kellett, hogy azt a szervezet értékesíti, azaz a kábítószer nem néhány személy saját fogyasztására szánták.

A bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a kábítószer forrása – a holland személyek – ismeretlen maradt.

Az elsőrendű vádlottat kábítószerrel visszaélés büntetében mondta ki bűnösnek a bíróság, halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – hét év hat hónap börtönbüntetésre ítélte, és vele szemben közel tizenegymillió forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. A másodrendű vádlott bűnösségét kábítószerrel visszaélés büntetének kísérletében állapította meg, ellenben a bünszervezetben történő elkövetést nem látta bizonyítottnak.

A törvényszék ítélete ellen kizárólag az elsőrendű vádlott védője fellebbezett enyhítésért. Az ítéletábla hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú BJE határozatában kifejtettekre, majd megállapította, hogy az elsőrendű vádlott tudattartamát tekintve a törvényszék helyesen foglalt állást a bünszervezet kapcsán.

Az ítéletábla a vagyonekobzással kapcsolatosan hangsúlyozta, hogy az elsőrendű vádlott esetében kötelező volt a bünszervezetben való részvétel alatt szerzett vagyona az elkobzás alkalmazása: az „*I.r. vádlott a bünszervezet ideje alatt bizonyíthatóan legalább akkora vagyona kétséget kizáróan szert tett, amelyet a bünszervezet tagjainak megfizetni ígért, vagy megfizetett*”²⁵.

Az ítéletábla az elsőrendű vádlott tekintetében a törvényszék ítéletét helybenhagyta.

Tizenharmadik ügy

Az elsőrendű vádlott 2009 elejétől kábítószer Németországba csempészésével és értékesítésével kezdett el foglalkozni. Az 1-es számú személy intézte a holland, illetve spanyol kapcsolatain keresztül a kábítószer beszerzésének megszervezését; a kábítószer 1-es számú személy szállította Németországba, a tárolást az elsőrendű vádlott és a 2-es számú személy végezte az elsőrendű vádlott által bérelt lakásban. Az albirletben a nagy mennyiségű kábítószer az elsőrendű vádlott és társai hígították, adagolták, csomagolták és értékesítették. 2009 folyamán az elsőrendű vádlott és társai eldöntötték, hogy Magyarországon is terjeszteni fogják a kábítószer. 2010-ben az elsőrendű vádlott

²⁵ A Fővárosi Ítéletábla 2.Bf.309/2012/21. számú végzése.

megállapodott a másodrendű vádlottal, hogy segíteni fog a kábítószer raktározásában, adagolásában és eladásában. A harmadrendű vádlott felajánlotta a másodrendű vádlottnak az általa használt két lakást kábítószer raktározása céljából; továbbá a harmadrendű vádlott részt vett a kábítószer átvételében, szállításában, illetve adagolásában.²⁶

A Nemzeti Nyomozó Iroda szervezett bűnözés elleni főosztálya által végzett nyomozás után a Fővárosi Főügyészség öt személy esetében emelt vádat; a vád három elkövető vonatkozásában – egyebek között – kereskedéssel, jelentős mennyiségre, bünszervezet keretében elkövetett kábítószerrel visszaélés büntette volt.

A bíróság szerint a vádlottak együttműködése idején bizonyíthatóan három alkalommal érkezett Magyarországra kábítószer-szállítmány. A harmadik alkalommal az 1-es személy egy Volkswagen gépjárművel 9,2 kilogrammot meghaladó mennyiségű amfetamint szállított, a kábítószerhez csak a gépjármű megbontásával lehetett hozzájutni. A megbontást követően az első-, másod-, illetve harmadrendű vádlott a kábítószert kutyatápos zsákokba helyezte el, amit az egyik depólakásba szállítottak.

A negyedik szállítást a rendőrség megakadályozta, ugyanis a Volkswagent, illetve az 1-es személyt intézkedés alá vonták Németországban; a gépjárműből harminc, nagyjából egy kilogrammos amfetaminsomag került elő.

A bizonyítékok gerincét a Magyarországon végzett titkos adatszerzés – helyiség-lehallgatási jegyzőkönyvek, a Volkswagen „betechnikázása” stb. –, illetve a német hatóságok által folytatott titkos nyomozás során beszerzett adatok adták. Az egyik rögzített beszélgetés során az elsőrendű vádlott megemlíti, hogy éves szinten minimálisan kétmillió eurós forgalmat bonyolítanak le.

A bíróság szerint nem volt bizonyítható, hogy a vádlottak között alá-fölé rendeltségi viszony állt volna fenn. A törvényszék megállapította, hogy bár az első-, másodrendű vádlottak között volt munkamegosztás, azonban arra nem állt rendelkezésre bizonyíték, hogy az első- és másodrendű vádlottak utasításokat adtak volna a harmadrendű vádlottnak. *„Az a tény önmagában, hogy a III.r. vádlott társainál egyszerűbb, kevesebb intellektuális erőfeszítést igénylő munkát végzett, még csupán a kábítószer-kereskedelemlél elkerülhetetlen munkamegosztás bizonyítéka, a hierarchikus viszony megállapítására nem ad alapot.”*²⁷

²⁶ A Fővárosi Törvényszék 8.B.195/2012/155. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletábra 11.Bf.202/2014/23. számú ítélete.

²⁷ A Fővárosi Törvényszék 8.B.195/2012/155. számú ítélete.

A személyi bizonyítékok között csupán két vádlott vallomásában szerepelt, hogy a vádlottak között hierarchia állt volna fenn. A bíróság szerint egyértelmű hierarchia nem állapítható meg a vádlottak vonatkozásában; kifejtette, hogy a telefonlehallgatási anyagban nincs olyan beszélgetés, amelyben az első- és másodrendű vádlottak utasításokat adtak volna; a beszélgetésekből az egyenrangú viszonyra lehet következtetni. Az ítélet szerint az első- és a másodrendű vádlottak közösen valósították meg a cselekményeiket, munkamegosztásban tevékenykedtek, azonban nem volt köztük alá-fölé rendeltségi viszony.

A bíróságnak állást kellett foglalnia a bünszervezet megállapíthatóságával kapcsolatban. A törvényszék szerint nem volt vitás, hogy az első- és másodrendű vádlottak összehangoltan működtek, mivel a cselekményeket munkamegosztás szerint végezték. Továbbá a bíróság kimondta, hogy a hosszabb ideje tevékenykedés, illetve a bünszervezet megállapításához szükséges feltétel megállapítható, azonban a vádlottak nem alkottak csoportot. A törvényszék szerint a bünszervezet csak akkor állapítható meg, ha az elkövetők együttműködése szervezett kereteket ölt. *„Ennek feltétele többek között az is, hogy közöttük alá-fölérendeltségi viszony álljon fenn, ami a vádlottak esetében [...] nem állapítható meg.”*²⁸

A bíróság rámutatott, hogy a kábítószer-kereskedelem mindig magában hordozza a tevékenységi körök megosztását, e bűncselekmény a szervezetség bizonyos fokát feltételezi.

Azonban nem volt bizonyítható, hogy az első- és másodrendű vádlott a harmadrendű vádlott felettese lett volna. A törvényszék álláspontja szerint kétséges teszi a bünszervezet fennállását az is, hogy az ügyészség szerint a csoportnak két vezetője és egy beosztottja volt.

A bíróság a vádlottak közötti hierarchia hiányára hivatkozott, továbbá kiemelte, hogy *„ennek megállapításához – ahogy azt a Fővárosi Ítéletábra a 3.Bf.367/2012/28. számú ítéletében kifejtette – szükséges az elkövetők által alkotott csoport rendkívül magas szinten összehangolt működése, a vezetői és végrehajtói szint elkülönülése, és még ezen belül is az egyes tagok differenciált helyzete”*²⁹.

A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a vádlottak nem bünszervezetben valósították meg a bűncselekményt.

A törvényszék ítélete ellen az ügyészség, a vádlottak, illetve a védők felbevetek, az ítéletábra csak az első-, harmadrendű vádlottak bűncselekmé-

28 Uo.

29 Uo.

nyeinek bünszervezetben elkövettként való minősítésére irányuló fellebbezést tartotta alaposnak.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a cselekmény minősítése tekintetében megváltoztatta; megállapította, hogy a vádlottak büntetését bünszervezetben elkövetőkkel szemben tekinti kiszabottnak.

A másodfokú bíróság az ítéletben kifejtette, hogy a törvényszék tévedett a bünszervezet megállapíthatóságával kapcsolatban az első- és harmadrendű vádlottak vonatkozásában. Az ítéletábra rámutatott, hogy a hierarchikus kapcsolatok létét – mint a bünszervezet egyik kritériumát – sem az elkövetéskor, sem az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény nem tartalmazza, ugyanis az 2002. április 1-jétől kikerült a bünszervezet definíciójából.

A bíróság szerint megállapítható, hogy létrejött egy határokon átnyúló kábítószer-kereskedéssel foglalkozó csoport, amely az első- és másodrendű vádlottakból és az 1-es személyből állt. A tagok – akik megosztották egymás között a feladatokat – többszöri szállítást végeztek, konspiratív módon kommunikáltak; együtt szervezték a kábítószerek Magyarországra szállítását, raktározását, hígítását, adagolását, értékesítését. A működésük hosszabb időre vonatkozott, a tevékenységüknek kizárólag a rendőrség vetett véget.

Az ítéletábra arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bünszervezet összes eleme megvalósult, így megállapította, hogy az első- és másodrendű vádlottak bünszervezetben követték el a kábítószer-kereskedelmet.

Tizennegyedik ügy

A vádlott 2008 őszén felajánlotta egy munkatársának – aki az ügyben tanúként szerepelt –, amennyiben elvállalja nagy mennyiségű kábítószer szállítását, akkor négyezer eurót kap. A vádlott a tanút elvitte egy színes bőrű, angol nyelven beszélő ismeretlenül maradt személyhez, akit a tanú úgy ismert meg, mint egy kábítószer-kereskedéssel foglalkozó szervezet magyarországi vezetőjét. Az említett személyek megállapodtak abban, ha aktuális lesz a szállítás, felkeresik a tanút. A vádlott 2008 novemberében jelezte a tanúnak, hogy szállítania kell, azonban az utazás meghiúsult. A tanú folyamatosan telefonon tartotta a kapcsolatot a vádlattal, egyeztettek a kiutazás részleteit; a repülőtérre a vádlott vitte ki a tanút, továbbá meggyőződött arról, hogy a tanú felszáll a repülőgépre. A futár külföldi tartózkodása során több várost (Amszterdam, Milánó, São Paulo) érintett, a szállodai szobáit, egyéb költségeit ismeretlen személyek finanszírozták. A tanú üzenetben tájékoztatta a szállítás eredmé-

nyéről, a vádlott nyugtázta a futár közlését. A tanú három és fél kilogrammot meghaladó mennyiségű kokaint szállított a célországba.³⁰

A bíróság szerint a vádlott tisztában volt azzal, hogy csak egy bűnszervezet tudja megoldani és finanszírozni azt, hogy a tanú a kábítószeret megszerezze, célországba szállítsa. A vádlott tudata átfogta, hogy a tanú hosszú ideig fog külföldön tartózkodni, ahol szállásra, élelemre, telefonkártyákra van szüksége. A törvényszék rámutatott, hogy a vádlottnak tudnia kellett a befektetett anyagi eszközök nagyságáról, a megtérüléséről, hogy a szervezet hosszabb időre jött létre. A törvényszék szerint a „*Legfelsőbb Bíróság 2006/1385. szám alatt, a Kúria BH 2014.5.131. szám alatt közzétett határozatai és a 4/2005. Büntető jogegységi határozat is rámutat arra, hogy a bűnszervezetben elkövetés megállapíthatóságának feltétele az, hogy az elkövető tisztában legyen azzal, hogy a bűncselekmény csak bűnözői csoportok együttműködése révén volt elkövethető*”³¹.

A tanút Olaszországban elítélték, a fogva tartása során feljelentést tett a vádlott ellen. A törvényszék szerint a vádlott tisztában volt azzal, hogy a tanút a különböző országokban több ember fogja segíteni, a számuk nyilvánvalóan meghaladja a hármat. A bíróság hozzátette, hogy „*köztudomású tény, hogy az ún. drogfutárok beszerzése, több országhatár átlépésével járó, több személy közreműködésével történő utaztatásuk, ellátásuk, elhelyezésük, költségeik fedezése, esetlegesen hamis dokumentumok biztosítása is csak ilyen keretek között valósulhat meg*”³².

A hosszabb időre szervezetséggel kapcsolatban az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a vádlott ezt felismerte, ugyanis a tanúval történő megbeszélés és az elutazás között két hónap telt el, ez időszak alatt egy elmaradt utazásról is szó volt. Az összehangoltságnak nem feltétele a bűnszervezet tagjainak közvetlen kapcsolata, emiatt a bűnszervezetben elkövetés megállapításának nem volt akadálya, hogy a vádlott a bűnszervezet csak egy tagjával – a színes bőrű személlyel – tartotta a kapcsolatot, és a többi tagot nem ismerte.

A törvényszék kiemelte, hogy a bűnszervezetben történő elkövetés megállapításának nem akadálya, ha az elkövető nem a bűnszervezet tagja, és csak alkalmilag kapcsolódik a bűnszervezethez. A büntetőeljárásban nem vetődött fel adat arra vonatkozóan, hogy a vádlott is tagja lett volna a bűnszervezet-

30 A Fővárosi Törvényszék 26.B.1337/2013/40. számú ítélete; a Fővárosi Ítéletóktábla 3.Bf.300/2014/6.számú ítélete.

31 A Fővárosi Törvényszék 26.B.1337/2013/40. számú ítélete.

32 Uo.

nek, azonban a bíróság szerint tisztában volt azzal, hogy a tanú futárként történő beszerzésével egy nemzetközi bűnszervezetnek nyújt segítséget.

A bíróság megállapította a vádlott büntetőjogi felelősségét kábítószerrel visszaélés bűntettében, a cselekményét bűnszervezetben elkövetettnek minősítette.

Az elsőfokú ítélet ellen a vádlott és a védője jelentett be fellebbezést, egyebek között vitatták a bűnszervezetben történő elkövetés megállapíthatóságát, álláspontjuk szerint erre nincs bizonyíték, az elsőfokú bíróság a bűnszervezet vonatkozásában találgatásokra alapította ítéletét.

Az ítéletábra a törvényszék ítéletét megváltoztatta, kimondta, hogy a vádlott a cselekményét mint felbujtó követte el. Továbbá a másodfokú bíróság mellőzte a bűncselekmény minősítésénél a bűnszervezetben elkövetésre utalást, a büntetést mint bűnszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak.

Az ítéletábra szerint a bűnszervezet vonatkozásában a törvényszék helytállóan hivatkozott a 4/2005. számú BJE határozat iránymutatásaira, továbbá helyes azon megállapítás, amely szerint a vádlott tudata átfogta a bűnszervezet tárgyi ismérveit. A tényállás szerint a vádlott említette az általa futárnak beszerezett személynek a terjesztőhálózatot, ismertette annak működését; továbbá a vádlott bírta rá a tanút, hogy egy szállítmányt juttasson el külföldről Amszterdamba. Miután a futárjelölt hajlandóságot mutatott a feladat elvégzésére, a vádlott mutatta be a bűnszervezet magyarországi vezetőjének. Az ítéletábra kifejtette: „*mindezen tények egyértelműen azt mutatják, hogy nem csupán a vád tárgyául szolgáló bűncselekmény elkövetése volt szervezett, hanem magának a csoportnak a működését is jól szervezethez és összehangoltsághoz jellemezte, a nemzetközi hálózat keretében megvalósuló, kontinenseken átívelő kábítószer-kereskedelemeiről a vádlott is tudomással bírt*”³³.

A bíróság utalt rá, hogy a bűnszervezetben elkövetés bármely elkövető alakzatban – tettes vagy részes – megvalósulhat. A vádlott alakította ki a tanúnak a bűncselekmény elkövetésére irányuló szándékát; a tanú elvállalta a kábítószer-csempészést, így a vádlott cselekménye fejbujtásként értékelendő. Az előbbieken túl a vádlott segítette a tanúnak a bűncselekmény elkövetésében, mivel megismertette a bűnszervezet magyarországi vezetőjével, repülőjegykódot, pénzt, telefonszámot adott a futárnak, a vádlott bűnsegédi magatartása beleolvad a felbujtásba.

Az ítéletábra rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a bűnszervezetben elkövetést tévesen a bűncselekmény minősítése körében tüntette fel, ugyanis az

³³ A Fővárosi Ítéletábra 3.Bf.300/2014/6. számú ítélete.

büntetés kiszabási tényező. „A bünszervezetben történő elkövetésre vonatkozó, az 1978. évi IV. törvény 98. §-ban meghatározott szabályozás a büntetés kiszabásához tartozó rendelkezéseket foglal magában, így – a visszaesővel szembeni büntetés kiszabásához hasonlóan – a büntetést mint bünszervezetben elkövetővel szemben kell kiszabni és nem a cselekmény minősítésénél kell utalni erre.”³⁴

Zárógondolatok

A kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos ítéletek tanúvallomásokon; terhelti vallomásokon; igazságügyi vegyész szakértői, orvos szakértői, toxikológiai, hírközlési szakvéleményeken; tárgyi bizonyítási eszközökön; okiratokon alapulnak. Az okiratokon belül a házkutatásról, lefoglalásról készült jegyzőkönyvek, a híváslisták, az azokról készült értékelő-elemző jelentések, illetve a cellapozícióról készült jelentések állnak rendelkezésre. Kiemelt fontosságúak a telefonlehallgatási anyagokról készült jelentések.

A bünszervezetben történő elkövetés megállapításához jellemzően okirati bizonyítékokra – telefonlehallgatási anyagokról készült jelentésekre; híváslistákra; híváslistákról, illetve cellapozíciókról készített jelentésekre –, illetve terhelti beismertő vallomásokra volt szükség.

A bizonyítási eszközök két csoportra oszthatók, az egyikbe kizárólag az „alalbűncselekmény” alátámasztására irányuló bizonyítékok, a másikba azok a bizonyítékok tartoznak, amelyek mind az „alalbűncselekményt”, mind a bünszervezetet bizonyítják.

A kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos bünszervezet létének bizonyítására álláspontom szerint már a nyomozás során kiemelt súlyt kell fektetni, a bizonyítás egyik irányának a bünszervezet alátámasztására kell irányulnia. Léteznek olyan bizonyítási eszközök, amelyek a büntetőeljárás bírósági szakaszában egyáltalán nem vagy rendkívüli nehézségek árán szerezhetők be.

A bünszervezetben történő elkövetés megállapításához nem szükséges, hogy az eljárásban legalább három terhelt szerepeljen; a bíróság olyan esetekben is megállapította a bünszervezetben történő elkövetést, amikor háromnál kevesebb terheltet vontak büntetőeljárás alá, azonban a bűncselekmények elkövetésének körülményeiből alappal lehet feltételezni, hogy abban a terheltéken kívül más személyek is részt vettek. Jellemzően a határokon átnyúló

³⁴ Uo.

kábítószer-kereskedelem feltételezi a magyar elkövetőkön kívül több személy részvételét.

A bemutatott büntetőügyek között olyan hibákat, hiányosságokat is láthatunk, amelyek miatt nem lehetett megállapítani a bünszervezetben történő elkövetést.

A hiányosságok egy része már a nyomozati szakban megjelenhet, ugyanis volt rá példa, hogy nyomozó hatóság nem szerezte be a híváslistákat, illetve nem értékelte ki a vádlottak lefoglalt telefonjait, e hiányosságokat a bírósági eljárásban már nem lehetett pótolni.

A hibák másik fajtája, hogy akár a vádiratban, akár az ítéletben nem jelöltek meg olyan tényeket, amelyek a bünszervezetre utalnak, csupán a bünszervezet törvényi fogalmát szerepeltették.

Visszatérő probléma volt az ítéletekben – bár ez a bünszervezetben történő elkövetés megállapítását nem befolyásolta –, hogy egyes elsőfokú bíróságok minősítési kérdésként tekintettek a bünszervezetre – azaz bünszervezet tagjaként elkövetett kábítószerrel visszaélés büntettségében, illetve bünszervezetben elkövetett kábítószerrel visszaélés büntettségében állapította meg a bűnösséget a bíróság –, a másodfokú bíróságok rendre megjegyezték, hogy a bünszervezet büntetéskiszabási tényező.

Kiemelendő, hogy a vizsgált tizennégy tényállás felénél helyezkedett azonos álláspontra az első-, illetve a másodfokú bíróság; jogerősen tíz esetben mondta ki a bíróság a bünszervezetben történő elkövetést.

Az elmúlt időszak legnagyobb kábítószer-bünszervezetének vezetőjét első fokon tizennégy, másodfokon hatévi fegyházbüntetésre ítélték. A Legfelsőbb Bíróság megváltoztatta a büntetés mértékét, a bünszervezet vezetőjét jogerősen kilencévi fegyházbüntetéssel sújtotta.

Az előbbieken alapján megállapítható, hogy a bünszervezetek megítélésével kapcsolatos bírói gyakorlat a kábítószer-bűnözés vonatkozásában nem teljesen egységes annak ellenére, hogy a legmagasabb bírói fórum jogegységi határozatban adott a bírói gyakorlatot egységesítő elvi tartalmú iránymutatást. A bíróságok szinte minden esetben felhívják a 4/2005. számú büntető jogegységi határozatot³⁵, ennek ellenére több esetben tapasztalható volt az adott ügyben a bünszervezetre vonatkozó téves következtetés, helytelen jogértelmezés.

35 I. Bünszervezetben elkövetés [Btk. 137. § 8. pont; 98. § (1) bek.] megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg. II. A Btk. 98. § (1) bekezdése akkor alkalmazható, ha az elkövető tudata a bünszervezet Btk. 137. § 8. pontjában meghatározott tárgyi ismérveit átfogja.